תלמוד בבלי · ראשונים · תוספות רי״ד

תוספות רי"ד על מועד קטן

רבנו ישעיה דטראני [הרי"ד]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תוספות רי"ד על מועד קטן

רבנו ישעיה דטראני [הרי"ד]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תוספות-ריד-על-מועד-קטן/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161422 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 4
דף ב: 4
דף ג. 4
דף ג: 5
דף ד. 5
דף ד: 6
דף ה: 6
דף ז. 8
דף ט: 8
דף יא. 8
דף יא: 9
דף יב. 11
דף יב: 11
דף יד. 11
דף יד: 12
דף טו. 12
דף טו: 13
דף טז. 14
דף יח. 14
דף כב: 14
דף כג: 14
דף כז: 14

דף ב.

יתד ע"כ אמ ר' יהודה לא יפנה אדם אמת המים לגנתו ולחורבתו בחולו של מועד פי' דהוי טירחא יתירא דלא שרינן לקמן אלא לתקן האמה המקולקלת ומפרש מאי מקולקלת אמר ר' אבהו שאם היתה עמוקה טפח מעמידה על ששה טפחים שבתחלה היתה עמוקה ששה טפחים ונתמלאו החמשה טפחים עשר או צרורות ולא נשאר בה אלא טפח אחד חוטט אותה ומעמידה על ששה טפחים כדמעיקרא אבלאם נסתמה כולה אסור לפנותה דהוי טירחא יתירא:

דף ב:

משום מאי מתרת בי' פי' שאם לא תודיענו לאתה מלאכה הדומה אלא אתה אומר אל תעשה שהעושה מלאכה בשבת חייב סקילה יאמר בלבו אין זו מלאכה שהרי כל המלאכות שנויות הן ואין זו אחת מהן הילכך אתה צריך להודיענו שתולדות מלאכה פלונית היא:

וכי תימא כל היכא דאיכא תרתי לא מיחייב אלא חדא והילכך לאיזה מלאכה שדומה יותר נותנין אותה ומש"ה פליגי שזה אומר לחורש דומה יותר מזה וזה אומר לזורע דומה יותר:

זומר וצריך לעצים חייב עליין בשבת בפ' כל כתבי הקודש במהדורא תליתאה שכתבתי דהא אליבא דר"ש דאמר מלאכה שא"צ לגופה פטור עלי':

בזמן שאתה משמיט קרקעות אתה משמיט כספים פי' אם הי' אומר במקום שאתה משמיט קרקע הוה משמע דאתא למימר דבחץ לארץ דלא נהגו שמיטת קרקע אלא נהגו שמיטת כספים ואע"ג דהיא חובת הגוף אבל השתא דאמר בזמן משמע דאפילו בא"י קאמר ומשום דלא נהוג יובל ס"ל לר' ולא נהגו נמי שמיטה אבל רבנן ס"ל אע"ג דלא נהוג יובל נהגו שמטה כדאמרי' בשלהי עירובין מנו יובלות לקדש שמיטין:

דף ג.

ומ"ד אין לוקה אמר לך מיכדי זמירה בכלל זריעה היתה כו' אי קשיא והא בפ' בכל מערבין אמרי' דפרטי טובא לרבויי אתי גבי ונתת הכסף בכל אשר תתאוה נפשך בבקר ובצאן ביין ובשכר ובפ' מרובה נמי גבי משור עד חמור עד שה והכא היכי אמרי' דאתי למעוטי תשובה התם לא דמי פרטי אהדדי והילכך כולהו אתי לרבויי אבל הכא דדמי

להדדי הזמירה האי בכלל זריעה ובצירה בכלל קצירה למה לי למפרטינהו א"ו לומר לך אהני תולדות מיחייב ותו לא:

דף ג:

עשר נטיעות נ"ל דלא איצטריכא הילכתא לנטיעות גופייהו דמאי דהוא חורש תחת הנטיעות לאו לצורך שביעית הוא עושה אלא כדי שיתעבו נטיעותא דבודאי מה שהוא חורש תחת הזקנים מעצרת ואילך אינו חורש אלא בעבור שיעשו פירות בשביעית וחריש זה ודאי היא אסור וכן נמי מה שחורש שדה הלבן מן הפסח ואילך וכל מה שאדם עושה בששית לצורך שביעית הוא אסור אבל הנטירות אינו חורש תחתיהן כדי שיעשו פירות בשביעית אלא כדי שיתענו ויעלו אילנות והילכך מורת לחרוש תחתיהן עד ראש השנה ולא איצטריכא הילכתא אלא להתיר כל בית סאה בשבילן עד ר"ה ומאי דאמרי' נמי כי אתא הילכתא שלשים יום לפני ר"ה אתי ב"ה וב"ש ותקין מן הפסח עד העצרת כל זה מדבר בחריש שהוא עושה לצורך שביעית אבל זה שנוטע כדי שיתקיים לכמה מותר ואינו חייב להרחיק מראש אלא כשינטור שתקלוט הנטיעה קודם ר"ה שאם לא תקלוט מקודם לכן וקולט בשביעית הו"ל כאלו נטע בתוך שנה שביעית ויעקור ובשיעור הקליטה פליגי תנאי כדאמרן פ"ק דר"ה ויש מי שאומר שלשה ימים ואם נטע ג"י קודם דר"ה יקיים שכבר קלטה נטיעה לפני ר"ה ואמרי נמי התם האורז והדוחן הפרגים והשומשמין שהשרישו לפני ר"ה מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית ואם לאו אסורין בשביעים ומתעשרין לשנה הבאה אלמא כיון שהשרישו לפני ר"ה מותרין בשביעית ואע"פ שנזרעו בתוך ל' יום לפני ר"ה הרי שלא נאסרו אלא שלשים יום לכל מלאכה אלא דוקא בחרישה נעשה לצורך שביעית כגון אילנות זקנים ושדה הלבן אבל שאר כל המלאכות ליטע ולזרוע מותר ועמ"ש בפ"ק בר"ה במהדורא תליתאה.

דף ד.

אלא הילכתא לר' ישמעאל וקראי לר"ע פי' כל זה אליבא דר' יוחנן ואיהו דאמר לעיל ער נטיעות הלכה למשה אבל ר"א ס"ל דחרישה דשביעי' גופא מדרבנן כ"ש דששית הנכנס לשביעי' ובחריש ובקציר כר' ישמעאל והילתא לית לי' וכן רבא דאמר לעיל אבות אסר רחמנא תולדות לא אסר רחמנא:

גזיר המי גשמים אטו מי קילון פי' המעיין הוא נמשך וזוחל ומי גשמים אינם נמשכין וזוחלין כמו מי קילון והילכך אם נתירום להשקות ממי גשמים אתו להשקות גם ממי

קילון: רב אשי אמר מי גשמים גופייהו לידי קילון קאתי פי' צא משום גזירה נאסרו אלא משום דאתי לידי קילון שהעליונים יכול להביא לגנתו ע"י המשכה אבל התחתונים לא יוכל להביאם אלא ע"י קילון ואם תתיר להקשות ממי גשמים ישקה מהם עד שיכלו וישאם בקילון וקמיפלגי בדר' זירא כו' שהנהרות המושכין מן האגמים לא אתי לידי מי קילון שהאגמים הן גדולים ולא פסקו והילכך לרב אשי מותר להשקות מהן ולמ"ד משום גזירה אע"ג דלא אתי לידי קילון הן אסורין מפני שהן מי גשמים וכל מי גשמים נאסרו משום גזירה:

דף ד:

כך מידיל בשל עניים פי' המורה בפיאה ואינו נ"ל דאטו הפאה מטומנת היא וכמן פיאה ממה שהניח ולא מיירי מתני' אלא בעוללות בפ' ז' דדמאי דלעיל מינה תני איזו היא עוללות כו' והדר תני המידל בגפנים כשם שהוא מידל בשלו כך מידל בשל ענים דברי ר"מ פי' אם היו שם גפנים מלאים עוללות ורוצה לתולשם כדי להרחיב שאר הגפנים מותר ור' יהודא אומר בשלו רשאי ואינו רשאי בשם עניים שזכו העניים באותן העוללות ואסור לו לתולשם ולהפסידם וטעמא דר"מ משום דס"ל כר"ע דתנן התם שכולו עוללות ר"א אומר לבעה"ב ור"ע אומר לעניים אמר לו ר"א וכי תבצר כרמך לא תעולל אם אין בציר מנין נאמר וכי תבצר כרמך לא תעולל אין לעניים בעוללות קודם הבציר ומש"ה אמר ר"מ שיכול למידל בשל עניים ור' יהודא סבר אע"פ שאין לעניים בעוללות קודם הבציר הנ"מ שלא יוכל העני ליכנס בכרמו של בעל וליטול העוללות בוסר אבל אם רוצה בעה"ב נמי ליטול את העוללות בוסר אינו רשאי וכמו כן נמי אינו רשאי להפסידם:

דף ה:

ת"ר אין מציינין על דבר שאין באהל פי' שאין צורך לציין עלי' שאם הוא מגולה כל אדם יזהר ממנו ואם הוא מכוסה במפר אין לחוש עליו שהזורק עליו טהור כיון שהעפר חוצץ בינתיים דלא אמרי' טומאה בוקעת ועולה אלא בדבר המטמא באהל:

ובית הפרס מבעיא ציון כך מצאתי כתוב במקצת ספרים ונ"ל דה"ג ובמקצת ספרים ראיתי כתוב ובית הפרס מי מטמא באהל והאמר רב יהודא כו' ופתרון המורה מוכיח דה"ג מדפריש ואי מטמא באהל היכי אזיל עלוי' וקשאי לי' לפי גירסא דאמאי מקשה לי' מרב יהדוא דלא מטמא באהל והא משנה שלימה היא בפ"ב דאהלית ואלו מטמאין במגע ובמשא ואינן מטמאין באהל עצם כשעורה וארץ העמים ובית הפרס כו' א"ו דבר

ידוע היא שבית הפרס אינו מטמא באהל ואע"ג דתנאי לעיל דאין מציינין אלא על דבר שמטמא באהל ה"א הנ"מ טומאה שידוע מקומה כגון עצם בשעורה וכיוצא בו אבל בית הפרס כיון שאין ידוע מקום הטומאה אנה יש עצם דשעורה שהרי כל מאה אמה היא עושה בית הפרס ה"א דמציינין אותו מש"ה מקשה מרב יהודא מנפח אדם ביה הפרס והולך ומבית הפרס שנידוש טהור דאם איתא דמציינין אותו על שדה בית הפרס היאך אדם יכול להלך בה על ידי ניפוח ואתה מצינו שלא יכנס שם אדם ועל בית הפרס שנידש טהרו והיאך אנו מציינין עליך ומונעין ב"א ממשם לעולם שכל דבר יש בו ציון לדורי דורות אין נכנסין שם א"ו מדברי ר' יהודא מוכיח שאין מציינין על בית הפרס כמו שאין מציינין על כל דבר שאינו מטמא באהל:

ושדה שנחרש בה קבר לא בעיא ציון והתנאי מצא שדה מצויינת ואניו יודע מה טיבה יש בה אילנות בידוע שנחרש בה אין בה אילנות בידוע שאבד בא קבר פי' הרי ששנינו ששדה שאבד בה קבר אינה ניטעת כל נטע ואם יש בה אילנות עוקרין אותן אבל שדה שנחרש בה קבר ניטעת כל נטע הילכך אם יש בה אילנות בידוע שאין זה שדה שאבד בה קבר אלא שדה שנחרש בה קבר והמהלך בה ע"ג בהמה כוב טהרו כדתנן גבי בית הפרס ואם אין בה אילנות בידוע שאבד בה קבר היא ושהמהלך בה אפילו רכוב טמא ר' יהודא אומר עד שיהא בה זקן או תלמיד חכם לפי שאין הכל בקיאין בדבר פי' לעולם היא טמא שהשדה בחזקה ספק שאבד בה קבר לא סמכי' אאילנות שאין הכל בקיאין בדבר פי' לעולם ששדה שאבד בה קבר אינה ניטעת עד שיהא שם זקן שיזכור ששדה בית הפרס היא או תלמיד חכם שכל עניני העיר עושין על פיו ואילו היתי' שדה שאבד בה קבר לא הי' מניחם ליטע שם אילנות א"ו בית הפרס היא אלא גם שדה שנחרש בה קבר מציינין אותה ותירץ ר"פ כי תנאי ההיא בשדה שאבד בה קבר וציינו כו' פי' לעולם שדה שנחרש בה קבר כיון דאינה מטמא באהל אין מציינין אותה וכי תנאי ההיא בשדה שאבד בו קבר וציינו אותה מפני הקבר שאבד בה אם יש בה אילנות בידוע שאותו הקבר שאבד בה נמצא ונחרש כשהיו חורשין אותה לזורעה שהרי שדה שאבד בה קבר נזרעת כל זרע וכשהיו חורשין אותה ובללה המחרישה באותו הקבר ופיזרה כל העצמות בשדה ונטהרה מטומאת אהל וחזרה להיות שדה שנחרש בה קבר והציון הראשון שהי' בה לא סילקי אותו א ג"פ שנטהרה השדה מטומאת אהל והנכנס בה רכוב טהור ומקשה וליחוש אילונת גואי וטוומאה מאברא פי' כיון שהאי מצויינת למה אנו מטהרין אותו בעבור האילנות נאמר שהטומאה היא חוץ לאילנות ומקום האילנות היא טהור ולפיכך נוטע ומהדר בעומדין על הגבולין ומקשה וניחוש דילמא טומאה גואי ויאלנות מאברא

ואל נבטל חזקת הציון לטהר הנכנס שם מפני נטיעת ההאילנות נאמר שמקום האילנות טהור והטומאה האי בפנים והיאך אתה מטהר המהלך בכל השדה ומהדר במסובכין ואיבעית אימא אין מרחיקין את הציון ממקום הטומאה וכיון שהציון בחוץ אין לומר שבעבור הטומאה שבפנים נעשה:

דף ז.

ר"מ אומר רואין את הנגעים בתחלה להקל ל"ג בתחלה דצרעת חדש אין רואין דמאי להקל איכא ונותנין לו שבעת ימי הרגל:

דף ט:

אמרו אמרו לו אע"פ שהאי מיצר עכשיו שמח הוא לאחר זמן אין לפרש זה לאחר זמן לאחר יום האיד דא"כ מאי מקשה לי' והא הכא נמי בכה"ג לית לי' לא מודה אלא בסיד שטופלתו במועד אבל בסדי הטופלתו לאחר המועד פליג ואסר אע"פ שהיא שמחה לאחר המודע א"ו הוא לאחר זמן ה"פ אע"פ שבשעת הפרעון מיצר לאחר שעה כשילך לביתו הוא שמח בתוך יום אדו ואזיל ומודה ור' יהודא סובר כיון דבשעת המעשה שפורעי מיצר לא אזלינן בתר שמחה דלאחר שעשה וה"נ אע"פ שיכולה לקפלו בחולו של מועד ולשמוח מ"מ בשעת המעשה כשטופלתו מצירה האי ותדע דהכ היא דמאי לאיבעת לן בשמחה דלאחר האיד א"כ לעולם יהא אסור לשאת ולתת עמו א"ו ביום אדו הוא:

דף יא.

הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנן במועד ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד והתנן עד ימיו הי' פטיש מכה בירושלים עד ימיו אין מיכן ואילך לא פי' הנפחים היו עושין מלאכתן בחולו של מועד בפטיש כמו עושין כל שאר בעלי מלאכה וכגון שהיו עניים שלא הי' להן מה לאכול ור' יוחנן אסר מלאכת הפטיש אע"פ שאין לו מה יאכל משום דאיושא מילתא וכל אלה המלאכות צריכות פטיש:
אמר ר"ה ל"ק הא בדכנדי הא בדנפחי פי' פטיש של נפחים אסר ר' יוחנן שקולו גדול אבל הפטיש של נגרים שהיא קובע בו המסמרים ואין קולו גדול מורתא:
מהקיף לה רב חסדא קלא רבה אסור קלא זוטר כרי כשאסר ר' יוחנן כהן גדול הפטיש כל פטיש אסר:

אלא אמר רב חסדא לא קשיא הא במנלי הא בחציני פי' אחר היא כעין פטיש שהוא תוקע בו מסמרים והוא אסיר והאחד הוא שמשפה בו את עצים והאי מותר:
רב אשי אמר הא רב יהודא והא ר' יוסי דאמר ר' יצחק בר אבאא ממאן תנא דבעי שינוי במועד בדבר האבד דלא כר' יוסי דאי ר' יוסי קאמר זולף וגומר וגף כדרכו פי' כי היכי דשרי ר' יוסי לגמור ולגוף בדבר האבד הם הני הוה שרי מלאכת הפטיש בדבר האבוד שבחול אין נעשית אלה המלאכות אלא בפטיש גם במועד נמי נעשית הפטיש בדבר האבד וא"צ לשנות ולעשות בענין אחר אבל ודאי ר' יהודא דבעי שינוי בדבר האבד ואל הי' מתיר אלא לימדים הי' אוסר הפטיש בדבר האבד ומתנ'י ר' יוסי היא ואי קשיא כיון דשרי ר' יוסי כל דבר האבד בלי שינוי אמאי תנן גבי בית השלחין ולא בקילון חשובה כל דבר שבחול אינו נעה אלא בענין אחר גם במועד עושין באותו הענין בדבר האבד וא"צ לשנות כגון לגוף החביות שאין רך העולם בחול לעשות לימודים אלא לגוף ובמועד נמי התירו לגוף ולא שישנה ויעשה לימודים וה"ה באלה המלאכות הצריכות תקיעת מסמרין שאינן נעשות אלא בפטיש גם במועד נמי בדבר האבד הותר הפטיש ולא אמרי' שישנה לתקן בענין אחר אבל השקאת בית השלחין בחול מי משקה ממעיין ומי משקה במי קילון הילכך מועד לא התירו קילון שהוא טירח איתירא אלא מעין ודומה לו מה שנאמר בפירקין דלקמן ואם אין לו מה יאכל קוצר ומעמר ודש וזורה ובורר וטוחן ובלבד שלא ידוש בפרות ואוקימנה כר' יוסי ומקשה אי ר' יוסי אפילו בפירות נמי ירוש דהאמר רב יצחק בר אבא מאן תנא שינוי במועד בדבר האבד דלא כר' יוסי (ומקשה אי ר' יוסי אפילו בפרות נמי ידוש דהאמר רב יצחק בר אבא מאן תנא שינוי במועד בדבר האבד דלא כר' יוסי) אמר לך כיון דכל יומא לאו בפרות דייש האידנא לאו שינוי האי אלמא לא יקרא שינוי אלא שבחול אינם עושין אלא בענין זה:

דף יא:

מי שהפך את זתיו פי' טחנן ומפני שדרך להפכך ברחת תחת האבן המתגלגלת עליהן קורא לטחינ' הפיכה ומפני שהיו טוחנן אם לא הי' השמן נעצר מהן הי' נפסד הילכך התירו לו לטעון קורה ראשונ' שיוציא שמנן ומניחחן לאחר המועד שלא יעסוק בהן יותר ר' יוסי אומר זולף וגומר כדרכו פי' כיון דדבר האבד הוא והתירו לו לעסוק בהן זולף השמן בקורה ראשונ' וגומר כל מלאכתן כדרכו בחול וכך דרך הזיתים לאחר שנעצרים תחת הקורה עוד מחזירים אתחת האבן וטוחן אותה ועוצרם פעם שניי' תחת הקורה וכך היא עושה במועד והטחינה שניי' והעצירה שניי' קורא גומר ולגבי יין דתני זולף וגומר

וגף כדרכו הגף היא פירושו של גומר שזולף כל היין מן הבור לחביות וגומר כל מלאכת החביות שעוש' להן מגופות ור' יהודא פליג עלי' שלא הי' מתיר לגמור ולעשות הנופות אלא עשה לו לימודים טיח טפל:

פתח באבל וסיים במועד פי' קס"ד השתא דלא נקט אלא משום מועד וכגון דאירעו אבל סמוך למועד וכי היכי דנקט אונס הטעוהו פועלים משום מועד נקט נמי אבל וה"פ מי שהפך את זהו ואירעו אבל ומחמת האבל לא הי' רשאי לעוצם בבית הבד שהאבל אסור אפילו במלאכה האבדה על שחל עליו המועד או שאירעו אונס אחר כגון שחלה או שנחבש בבית האסורים ולא יכול לעוצרם עד שחל עליו המועד או ששם פועלים לעוצרם קודם וכטעוהו כיון שלא הי' לו פנאי לעשות קודם המועד ולא כיון מלאכתו במועד מותר לגועֵרה במועד:

אמר רב שישת ברי' דרב אידי זאת אומרת דברים המותרים בחוש"מ אסורים בימי אבלו שהרי נקט האבל כאחד מן האונסין דאלמא מחמת אבלו לא הי' רשאי לעוצרם:

רב אשי אמר לא מבעי' קאמר כו' פי' ס"ל לרב אשי שאין להחמיר בימי אבל יותר מימי המועד והאי דנקט אבל לאו משום מועד נקט' ולא באבל הסמוך למועד קמיירי ותרתי מילי קתני וה"פ מי שהפך את זיתיו ולא הספיק לעוצרם עד שאירעו אבל או שהפך את זיתיו סמוך למועד ואירעו אונס או שהטעוהו פועלין ואל יכול לעוצרם עד שבא המועד מה יעשה גומר מלאכתו בין במועד בין בימי אבלו וכך הי' מן הדין לשנות בפירוש טוען קורא ראשונה בין במועד בין בימי אבלו אלא נקט לך המועד וכ"ש בימי אבלו:

תניא כוותי' דרב שישא שהרי ת"ק ינו מתיר שיעשה האבל בידו אפילו מלאכה האבדה אלא אחרים עושין לו אחרים ורב שישא מוקים סתם מתני' כת"ק ורב אשי מוקי לה כרשב"ג:

האריסין והחסירין והקבלנין הרי אלו יעשו פי' אם קבלו שדה מן האבל או באריסות למחצה לשליש ולרביע או בחכירות בכך כורין חיטין בשנה או בקבלנות בכך דמים בשנה חכרנות הויא בפרי וקבלנות בדמי הרי אלו יעשו שמחמת אבל אין רוצים אלה להפסיד ואע"פ שהאבל משתכר בשדה מותר כיון שמסרו מתחלה ביד אחרים אבל ודאי ליתן שדהו באריסות או בחכרנות או בקבלנות בימי אבלו אסור הוא:

החמרין והנמלין והספנין פי' אסור להשכיר האבל חמורו לחמר וגמלו לגמל וספינתו לספק בימי אבלו מפני שהאי משתכר בהן בימי אבלו אבל אם היו מוחכרין או מושכרין אצל אחרים מקודם לכן ואח"כ אירעו אבל הרי אלו יעשו ולא יפסידו בעבורו ואע"פ שהאבל משתכר בימי אבלו מותר ונמצא שדינם כדין השדות שכיר יום אפילו בעיר

אחרת לא יעשה פי' לא ישכירו שכיר יום לעשות מלאכה בשדה האבל אי בכל מלאכתו ואפילו בעיר אחרת שאין האבל עומד שם:
היתה מלאכת אחרים בידו בין בקיבולת בין שלא בקיבולת לא יעשה היתה מלאכתו ביד אחרים פי' בקיבולת בביתו לא יעשו בבית אחרים יעשו:

דף יב.

אמר כיון דאגרא לא קא שקלי שרשוי הוא דקא משתרשי אלא מיחזי כשכירות ווית לן בה פ"י אע"פ שהשלחנות היו צריכין לו לריש גלותא בחולו של מועד לא הותרו הפועלים לקבל שכר אך אם לא הי' לו לפועל מה לאכול והילכך כיון שלא היו מקבלין ממנו שכר אלא לבד שהיו אוכלין עמו סעודתו אינה חשובה שכר ומותר:

דף יב:

נפק בחומרתא דמדורשא פ"י המור' נפק בחצר אמר רב יוסף מ"ט איקפד מר אי משום חומרתא דמדושא הא תנאי השירים והנזמים וטבעות הרי הן ככל הכלים המטלטלין בחצר אי קשיא והא תנן בפ' במה אשה יוצא' בכבול ובפיא' נכרית בחצר דמשמע דוקא נבול ופיא' נכרית התירו בחצר אבל שאר תכשיטין המנויין שם כמו שהן אסורין בר"ה כך הן אסורין גם בחצר חשוב' התם אמרי' ר' עינוני בר ששון משמ' דר' ישמעאל אמר הכל בכבול ואקשינן לי' התם ממתני' דקתני דוקא כבול ופאה נכרית בחצר אבל שאר כלים לא דאפי' בחצר אסירי ומתרץ ר' עינוני בר ששון משמי' דמאן קאמר לי משמי' דר' ישמעאל בר' יוסי ר' ישמעאל ר' יוסי תנא הוא ופליג וזו הברייתא דתני השירים והנזמים והטבעות הרי הן ככל הכלי' מהמטלטלין בחצר אתיא כר' ישמעאל בר"י ועל זה אמר רב יוסף מ"ט איקפד רב אמי דילמא ר' יהודא נשיא' כהא ברייתא ס"ל ובעירובן בפ' הדר אמר' ההיא דנפק בחומרתא דמדושא בהדי דחזיי' לר' יהודא נשיא' כסיה אמר כגון זה יכול לבטל רשות לר' יהודא ההיא עובדא הוה לרה"ר דאסר ומש"ה כי חזיי' לר' יהודא נשיא' כסיי':

דף יד.

ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת דוקא באנשי משמר מצאנו היתר זה אבל במועד לו הותר לגלח כלל לא בכבוד יו"ט וטעמא דמילתא נ"ל שאם תתיר לגלח בחמישי במועד מיעקרא הקנתא דרבנן שההדיוטות סוברים שמפני שהגילוח חשוב עבודה נאסר במועד

כמו שנאסרו שאר העבודות ואם יראו שבחמישי מגלחין יגלחו נמי בכל המועד אבל אנשי המשמר שהיא חול גמור יודעים שלא נאסר מחמת בודה אלא כדי שלא יעלו למשמרתן כשהן מנוולים הילכך אם יתירו החמישי לא יבואו להתיר כל ימי השבוע:

דף יד:

מצורע מהו שינהיג צרעתו ברגל אי קשאי ואי לא נהיג צרעתו ברגל א"כ מותר ליכנס בעיר והיכי אמרן בפ"ק דלעיל דמ"ד אין רואין את המוחלט במועד משום דצוותא דאיתתא עדיפא לי' מצוותא דעלמא ומ"ד רואין משם דצוותא דעלמא עדיפא לי' והא בלא ראיי' נמי האי נכנס לעיר חשוב' אע"פ שנכנס לעיר לא נטהר מטומאתו ומטמא בביא' והילכך לית לי' צוותא דעלמא שאין נכנסין עמו בבית אחד אבל אם נראה צרעתו ונטהר אותה יכנסו עמו בבית אחד ותה'י לו צוותא דעלמא:

אבל מטומאתו לטהרתו ניגזור דילמא אתי לשהוי' קרבנותיו קמ"ל פי' המורה שמא משהא קרבנותיו עד ליו"ט האחרון ומקריבין ואסור להקריב קרבנות יחיד ביו"ט ואינו נ"ל פתרון זה כלל חדא דלשון הספרים אינו מוכיח כן דהו"ללמימר בפירוש דילמא אתי לשהויי קרבנותיו ביו"ט האחרון ותו אם אסור להקריב קרבנו יחיד ביו"ט אם האי יביאם כלום יקרבים הכהנים וכהנים זריזים אם הוא לא ידע הם ידעו שאסור להקריבם ונ"ל לפרש כך אם נתיר לו לזה לגלח במועד אע"פ שיטהר קודם לרגל ישהא קרבנותיו במועד שיאמר לא אגלח עכשיו שאין לי פניות אלא במועד אגלח ואביא קרבנותיו ונמצא משהא קרבנותיו ואינו טוב שישהא אדם קרבנותיו שנתחייב בהם קמ"ל דלא גזרינן וכיוצא בזה אמרי' לקמן ונזיר ומצורע אע"פ שהי' להן פנאי לגלח ולא גילחו מותרין שלא ישהו קרבנותיהן:

כהן גדול מקריב אונן ואינו אוכל אע"ג דלענין אכיל' אא דמי לרגל שהרי האונן אוכל קדשים במועד משום דלא חיילא עלי' אנינות מ"מ לענין הקרבה כרגל הוא:

דף טו.

מנודין ומצורעין מה הן בתספירה אע"פ שיש לפשוט מנודין ממתניתן הא בעי לקמן מצורע מהו בעטיפת הראש והרי מקרא מלא ועל שפם יעטה ומה ראה לשאול אלא כך דרך התלמוד כשרוצה לפרס ע"י בעיא הולך ומפרש:

מנודה מהו בקריעה תיקו קשאי לי אמאי לא פשיט מד"א דגרסי' בשלהי פרק הזהב כשבירכוהו אף הוא קרע את בגדיו וזלגו עיניו דמעות וחלק מנעליו ונשמט וישב ע"ג

קרקע ויש לומר צערא יתירא האו דעבד ואין ללמוד ממנו שהרי כה ויש בס"ג קרקע שאינו חייב המנודה לעשות כן:

דף טו:

אבל אינו משלח קרבנותיו דתנאי ר"ש אומר שלמים בזמן שהוא שלם מביא שלמים בזמן שהוא אונן אינו מביא שלמים פי' לאו כל שבעת ימי אבלותו אסור להקריב קרבן אלא דוקא כשהוא אונן דהיינו יום המיתה אבל לא שאר הימים דמדאורייתא לא הוי אונן אלא ביום המיתה דכתיב ואחריתה כיום מר ובזבחים בפ' טבול יום אמרי' דיום קבורה הוי אונן מדרבנן ואינו מביא קרבן כגון אם מת לו מת ביום ראשון ולא נקבר אלא ביום שני יום קבורה הוי אונן מדרבנן לואניו מביא קרבן ודוקא ביום קבור האחמור רבנן ועבדוה כיום מיתה משום אדאז חייל עלי' אבלות כשיסתם הגולל אבל שאר ימי אבלו מביא ואפילו איסורא דרבנן לי' בי':

מצורע מהו שישלח קרבנותיו ת"ש אחרי טהרתו אחרי פרישתו מן המת שבעת ימים יספרו לו אלו שבעת ימי ספרו כו' פי' המורה אלמא שלא הי' יכול להקריב קרבן עשירית האויפ' עד שנטהר מטומאת מת וה"ה מצרעת וקשיא לי טובא אמרי' בפ' תמיד נשחט טמא משלח קרבנותיו וערל משלח קרבנותיו ולא נאסר הטמא אלא מלשלח פסחו משום דבעי' לפי אכלו וטמא וערל לאו בני אכילה נינהו בל שאר קרבנות משלחין ואינן אוכלין והכא היכי אמרי' דאחר שיטהר מטומאת מת מביא קרבן ולא בזמן שהוא טמא ונ"ל דטעות יש בספרים אחר פרישתו מן המת לא אחר פרישתו מן הצרעת בעינן למיגרס. ואע"ג דלעיל מני' נקיט טומאת מת האי קרא מילתא באפי' נפשי' הוא. ואינך יכול לפרש המקראות של יחזקאל מיושבים על פשטם. ובדוחק גדול יישבו אותם חכמים. ומה ששאל על המצורע לא מפני שהוא טמא שדבר ידוע הוא שהטמא אינו נכנס למחנה שכינה ואינו שואל אלא לשלח. ושלא יכנס ומפני שהוא דומה לאבל יש לומר שדינו כמו האונן שאסור לשלח קרבנותיו מפני שאינו בשלום וכגון שהי קרבן דלא בעי סמיכה כגון בכר ומעשר ועופות או אשה דלאו בר סמיכה היא והאי דכתיב אחרי טהרתו דריש ליה על המצורע דכתיב בי' ביום טהרתו וזהו יום פרישתו מן הצרעת שפירש הנגע ממנו ז' ימים יספרו לו אלו שבעת ימי ספרו של מצורע דכתיב ב' וספר לו שבעת ימים וכתיב וביום בואו אל הקודש ודריש מני' ר"ש בבואו יקריב בזמן שהיא ראוי לביאה ראוי להקרבה ובזמן שאינו ראוי לביאה אינו ראוי להקרב' דלא מבעיא מצורע מוחלט שאינו משלח קרבנותיו אלא אפי' מצורע בימי ספרו אינו משלח דכיון שהוא אסור בתשמיש

המטה כדכתיב וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים הרי הוא כאונן ואינו עומד בשלום שיהא ראוי להקריב קרבן:

דף טז.

אמר לו הקב"ה הואיל והשפלת עצמך תהא כמוני פי' וזהו האחרונים שבראשונים עשה שירה על שאול וא"ל הקב"ה אלמלא אתה שאול והוא דוד דחיתי כמה דוד מלפניו מפני שהי' שאול עניו ביותר שלא הי' רוצה לקבל המלכות וראה דוד שהקב"ה אוהב הענוה והתחיל גם הוא להתנהג בענוה:

דף יח.

אף בקשו ממנו שפה והתיר להם פי' המורה דאין בהם משום לא תשחית את פאת זקניך ואינו נ"ל אלא לענין חולו של מועד:

דף כב:

על המתים כולן רצה מבדיל קמי שפה שלו רצה אינו מבדיל על אביו ועל אמו מבדיל פי' קמי שפה יקרא האומרא שעושים התופרים סביב פתח בית הצוואר ופעמים שאדם קורע בגדו מתחת האימרא והאימרא קיימת מלמלע' והאימרא מחברת הקרעים ואינם נראים כשנים:

דף כג:

מ"ט דמ"ד יש אבלות בשבת דקתני עולת פי' משמע דלכל דבר היא עולה כשאר הימים: ומ"ט דמ"ד אין אבלות בשבת דקתני אינה מפסקה דאי ס"ד יש אבלות בשבת השתא אבלות נהגו אפסוקי מבעיא פי' והאי דקתני עולה שעולה למנין שבעה אבל לא שינהוג בה אבלות:
ולמ"ד יש אבלות בשבת הא קתני אינה מפסקת ול"ג ולמאן דאמר אין אבילות בשבת הא קתני עולה איידי דתנא סיפא אינן עולין תנא רישא עולה דעולה איצטריכא לי' למימר דעולה מן החשבון אע"ג דאין אבלות נוהגת בה הילכך גירסא משבשתא היא:

דף כז:

בראשונה היו מטבילין כלים ע"ג נידות מתות והיו נדות חיות מתייבשות פי' כל הכלים שהיו במטתה בחיי' היו מסלקין מעלי' סמוך למיתתה והיו מטבילין אותן וכן לזבין

וזבות והיו נדות וזבות וזבין מתביישין התקינו שיהו מטבילין כלים על כל אדם מפני כבודם ובפ' בתרא מוקי לה להא מתניתא כבית שמאי:

סליקו תוספות משקין